

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

VI. ÅRG.

STOCKHOLM, 15 JANUARI 1917.

Nr 2.

Avslaget.

I dag öppnas den svenska riksdagen och trontalet skall meddela, vilka förslag regeringen anser sig böra framlägga till landets fromma. Vi hade hoppats att därvid åter skulle förkunnas, att rättvisa och statsnytta krävde den politiska rösträttens utvidgning till kvinnorna. Vi hade också välgrundade skäl för denna förhoppning. För denna tidnings läsare behöver icke omtalas vad detta sista år medfört av framgångar för kvinnorösträtten både i Europa och i Amerika. En framställning därom hade också gjorts i den skrivelse med begäran om kungl. proposition till denna riksdag, som av V. U. i november inlämnades till statsminister Hammarskjöld. Denne hade heller icke utan vidare avvisat förslaget utan lovat att rådgöra med sina kolleger. Svaret blev dock — trots allt — avböjande. Vi veta likväl, att justitieministern är en varm vän av kvinnans rösträtt och att han med glädje skulle ha framlagt en proposition därom. Men vår regering tycks på grund av skiljaktiga meningar vara dömd till överksamhet i flera för landet viktiga frågor.

Nu återstår att vända oss till riksdagens olika partier med begäran om motioner. Vi veta att de båda vänsterpartierna äro villiga att åter slå ett slag för vår rättfärdiga sak, men hur skall högerpartierna ställa sig? Äro de ännu lika döva för tidens krav, kunna de våga att åter säga oss sitt bleklagda nej? Världskriget har dock åstadkommit omvälvningar i många gamla tankebanor. Skall vår svenska höger alltjämt hålla sig som den sista på fördomarnas skans? Minnet av den ringaktning, som visades vår rösträttsfråga vid 1914 års riksdag fyller oss ännu med harm. Om det då fanns någon ursäkt däri, att förskräckelsen för det nyss utbrutna världskriget paralyserade hjärnorna, så mana krigets egna lärdomar nu i stället till att gottgöra vad då bröts.

Den tid vi genomlida har klarare än någonsin strukit under att våra samhällens bestånd vilar ej blott på männens, utan även på kvinnornas solidaritet med det bästa och bärande i desamma, och den förödmjukande undantagsställning, vari de svenska kvinnorna kvarhållits, i jämförelse med sina övriga nordiska systrar, måste väl komma att verka som en särskild sporre till att bland kvinnorna själva göra anslutningen till rösträttskravet så stark och omfattande, att inga obotfärdigas förhinder kunna längre stå det emot.

HJALMAR BRANTING.

L. K. P. R:s framställning till regeringen om rösträttsförslag till årets riksdag.

Såsom framgår av referat från centralstyrelsemötet på annat ställe i dagens nummer överlämnades genom Landsföreningens ordförande och vice ordförande i november en skrivelse till statsministern med begäran om kungl. proposition till årets riksdag om rösträtt för kvinnor. Skrivelsen var i huvudsak av följande innehåll:

De två första riksmötena under innevarande treårsperiod ha ägt rum utan att frågan om den politiska medborgarrättens utsträckande till Sveriges kvinnor varit föremål för behandling. Vi stå nu inför den tredje, den sista riksdagen i perioden, och det kan med säkerhet förutsättas att kvinnorösträttens anhängare såväl inom som utom riksdagen icke komma att låta även denna riksdag gå förbi utan att göra vad i deras förmåga står för att befordra lösningen av denna, icke blott för kvinnorna, utan för landet i dess helhet så betydelsefulla fråga. Sverige intager med avseende på kvinnornas politiska myndighet i jämförelse med övriga länder i norden en föga smickrande undantagsställning, och det är nu hög tid att även vårt land hävdar sin plats bland Europas föregångsländer.

På grund av sin dagliga gärning i hem och samhälle såsom släktets danare och fostrare krävde kvinnorna i de flesta civiliserade länder redan före världskrigets utbrott sin rätt som fullmyndiga medborgare. Världskriget har ställt frågan i ny belysning. I de krigförande länderna ha kvinnorna vid sidan av sitt värv i hemmet övertagit en stor del av männens arbetsområden. På många håll är det kvinnorna som

helt uppehålla det civila livet. Men även för försvarsändamål, särskilt för sjukvården i fält och ammunitionstillverkningen, har kvinnornas hjälp i mycket stor utsträckning tagits i anspråk.

Här redogöres utförligt för hur i de krigförande länderna kvinnornas direkta arbete i fosterlandets tjänst medfört en genomgripande omvärdering av kvinnornas betydelse som medborgare, som stöd härför anfördes ett flertal uttalanden av statsmän tillhörande båda maktgrupperna.

Men även i de neutrala länderna, heter det, gör kvinnorösträtten framsteg. Danmark och Island ha icke låtit kriget utgöra hinder för konstitutionella frågor upptagande och avgörande. 1915 infördes rösträtt för kvinnor i dessa båda länder, och i Holland kommer 1917 års riksdag att behandla ett av den holländska regeringen framlagt förslag till författningsrevision, enligt vilket de konstitutionella hindren för rösträtt för kvinnor äro undanröjda. I Amerika har sedan världskrigets början kvinnorösträtten genomförts i sex stater och vid det senast förrättade presidentvalet hade, samtliga partier, även det stora republikanska eller konservativa partiet, upptagit rösträtt för kvinnor på sina program och samtliga presidentkandidater uttalade sig för frågan.

Här följa en del uttalanden.

Ett skäl som ofta anförts mot rösträtt för kvinnor är att då kvinnorna icke göra krigstjänst, de icke heller böra göras delaktiga av den politiska medborgarrätten. Det nu pågående kriget har till fullo bevisat ohållbarheten av detta påstående. Överallt i de

krigförande länderna dela kvinnorna med männen krigets börda och möda, överallt påtaga de sig sin andel i fosterlandets försvar. Vårt land har hittills skonats från att dragas med i den förödande världsbranden. Men ingen torde betvivla att de svenska kvinnorna, ställda inför krigets grymma verklighet, skulle visa samma medborgarsinne, samma offerande fosterlandskärlek, som kvinnorna i andra länder.

Lika litet som övriga neutrala länder får Sverige i dessa tider låta det inre reformarbetet vila. I trots av, eller hellre på grund av, det yttre trycket måste nationen utveckla sitt eget inre liv. Det ligger i statens intresse att tillgodogöra sig kvinnornas speciella synpunkter och erfarenheter och att i riksförsamlingen bereda tillfälle för kvinnorna att föra sin egen talan och delta i stiftandet av de lagar som skola efterlevas av såväl kvinnor som män.

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt anhåller därför vördsamt att kungl. maj:ts regering till 1917 års riksdag ville framlägga en kungl. proposition om rösträtt och valbarhet för Sveriges kvinnor på samma villkor som för män.

Statstanken och kvinnorna.

Såsom var att vänta, har N. D. A. i en ledare funnit för gott att uttala några kraftord av manlig renässans om det senaste offentliga rösträttsmötet i Stockholm. För inkompetenskult och avvärningspredikan anklagar man kvinnorösträttens representanter, och särskilt riktas därvid förebråelserna mot undertecknad, som man tydligen trott om bättre än att uppträda i så dåligt sällskap.

Vad nu beträffar inkompetenskult, så ligger frestelsen för mig i så ringa grad åt det hållet, att jag just på mötet ifråga rent av citerade Kjellgrens elaka ord om demokrati: "tusen får äro alls inte klokare och bättre än tio får". Men man skall vara bra klassmedveten överklassegoist för att icke erkänna, att det sista århundradets utveckling också medfört en verklig utveckling av politisk vakenhet och politiska kunskaper bland vårt folks obe-medlade lager. Denna utveckling gör i själva verket, att talet om "får" numera i detta sammanhang icke kan härdragas; utvecklingen har med den absoluta nödvändighetens kraft framkallat den allmänna rösträtten för män, och den framkallar, antingen man nu ser det som en lycka eller ej, också med samma nödvändighet dess naturliga konsekvens, kvinnans rösträtt. Att här-

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktör: GUBLI HERTZMAN-ERICSON.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I
 Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.
 Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
 Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.
 Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:
 Pris för 1917 Kr. 1.35.
 Lösnummer 6 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 2 kr. i postansvisning till tidningens expedition.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

6 Lästmakaregatan I, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikstel. 8600.
 Öppen vardagar kl. 1/2 1—1/2 5 e. m.
 L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen kl. 1—3 e. m.

vidlag draga fram ovederhäftigheten av en främmande riksdag, som varnande exempel, är fullkomligt avvita. Särskilt de franska förhållandena ha ytterligt få beröringspunkter med våra, som organiskt framvuxit ur vår egen historia. Skall en jämförelse härvidlag vara på sin plats, så vore det däremot jämförelsen mellan Sveriges riksdag förr och nu, och så föga ännu beundrar sammansättningen av vår nuvarande representation, måste jag bekänna, att jag dock anser den i politisk mognad och fosterländskhet stå betydligt över riksdagen både under frihetstidens och under lantmannapartiets glansdagar. Den stigande demokratin inom de moderna parlamenten kan icke i längden förvärlas; den kan fastmera genom folkets ökade självuppföstran i djupaste bemärkelse förvandlas till en fördel för staten. Icke minst om vi lyckas få med kvinnans uppfostrning, som i flere avseenden är så olikartad med mannens och därför kompletterar denna. För övrigt — om även riksdagen genom stegrad demokratisering kan förlora något i ren sakkunskap, desto större blir också en sakkunnig regerings betydelse. Och som regeringen i Sverige lyckligtvis ännu icke är underkastad de proportionella valens nivellerande inflytande, finns ännu tusen möjligheter för en regering, som verkliga vill göra allvar av vår grundlag, att göra sig gällande gentemot riksdagen — till och med gentemot en riksdag med delvis kvinnlig sammansättning!

Beskyllningen mot kvinnorösträttsrepresentanter för avvärpningstankar, faller på sin egen orimlighet. Under mötet i fråga yttrade icke ett ord om den saken, men väl betonade jag uttryckligen medborgarnas lydnadsplikt även gentemot en moraliskt indifferent stat, "ett i självskhet bundet, under livsnödvändighet framlande väsen av lägre förnuftsutveckling än den, till vilken individen kan höja sig", såsom Kjellén djärvt och ärligt definierar staten i sitt senaste arbete, "Staten som livsform". Lydnadsplikten är ändå klar, därför att även en moraliskt undermålig stat är bättre än anarki. Men ju mera den nationella opinionen i dess helhet får påtaga sig ansvaret för statsviljan, desto innerligare blir sambandet mellan stat och folk, desto naturligare blir denna lydnadsplikt — detta har ju en gång varit högerns argument för männens rösträtt. Att det hittillsvarande statslivets sjuka punkt ligger just i bristen på dylikt samband, blir med varje dag allt klarare i dessa tider, då kriget endast tilltager i styrka, fast ingen velat och ingen vill det!! Att dock den hälvt av mänskligheten, som har hemlivets helgd åt sig anförtrodd, i motvilja mot kriget mås-

* Senare delen av mitt föredrag kan läsas i tidningen Idun för 18 januari.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. uppStort lager av in- o. utländska nyheter
i alla slags

DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningsavdelning.
Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. R. lämnas 5 % rabatt.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 4 29 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst
renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

Kvinnorösträtten på Island.

Det er en meget let forstaaelig Sag, at de Kvinder, der endnu kæmper for noget saa selvfølgelig som det, at faa Lov til at vie sine Evner til fælles Bedste gennem Deltagelse i det offentlige Liv, med en blandet Følelse af Vemod og Glæde ser hen til de Lande, hvor deres Søstre allerede har opnaaet dette Godes gennem politiske Valgret og Valgbarhed. Og samtidig ligger det meget nær for de endnu kæmpende Kvinder, at se med en maaske lidt overdreven Forventning hen til de Resultater, som Opnaaelsen af den politiske Ligestilling med Manden forhaabentlig skulde bringe, dels for Kvinderne selv, dels for Samfundet som Helhed. Og denne Forventning staar rimeligvis i et direkte Forhold til den Ihærdighed og Iver, hvormed der kæmpes for dette berettigede og attraaede Maal. — Dette lyder maaske paradoksal, men er dog nærmere set fuldt berettiget, thi i første Omgang i alt Fald vil paa det nærmeste netop lige saa mange kvindelige Kræfter, og ligesaa megen kvindelig Energi og kvindelig Snille, som der sattes ind paa at nedbryde Fordommenes og de gamle Traditioners Skranker, netop naar Maalet er naaet, frigøres til direkte opbyggende og samfundsnyttig Virksomhed. Sandsynligvis vil det saa vise sig, at netop der, hvor Kampen var haardest og blev mest energisk ført, der har Kvinderne faaet udviklet deres politiske Evner og Indsigt — en saadan Grad, at Virkningerne af deres endelige Ingriben — det offentlige Liv bliver langt større og mere omfattende end de Steder, hvor det hele gik næsten som af sig selv. — Denne Mulighed, dette Kampens udviklende Moment, er i alt Fald værd at tage med i Betragtning og kan sikkert være en ikke ringe Spore for dem, som til Tider kan synes, at Kampen — ikke blot for den politiske Ligestillethed mellem Mand og Kvinde — men for en hvilken som helst Retfærdssag; — til Tider kan være baade opslidende og haabløs.

Netop ud fra det her anlagte Synspunkt er det, at man ikke maa vente sig nogen iøjnefaldende eller pludselige Resultater af Kvindens politiske Ligestilling med Manden paa Island.

te vara bestämdare, eftersom dess krigshat måste ha övervägande moraliska grunder, är endast självklart. Och att neka denna motvilja att taga sig ansvarigt inflytande inom statsviljan, blir därför nästan detsamma som att tämligen tydligt säga ifrån, att man anser kriget som en oundviklig statslig institution, den man snarare bör böja sig för än motarbeta. Men den, som så tänker, begagnar statstanken som kryphål för att slippa strida mot uppenbar

Vi har ikke behovet at udstaa nogen nævneværdig Kamp for at opnaa fuld Ligestilling med Manden. Ja, vi har endda det Særsyn at fremvise, at vi fik kommunal Valgret paa samme Betingelser som Mænd inden der endnu eksisterede nogen Kvindesagsforening — eller nogen Kvindevalgret paa Island. Ligeledes kan vi paaapege den enestaaende Kendsgerning, at vi fik ved Lov Adgang til alle Landets Embeder i 1911 — inden vi endnu havde opnaaet nogen Indflydelse paa Altinget gennem politisk Valgret, vilken vi jo først opnaaede ved den nye Grundlov i Fjor.

Disse to vigtige Kendsgerninger er tilstrækkelige til at vise, hvor lidt Island Kvinderne har mødt paa Island. Og de viser ogsaa at de islandske Kvinder ikke har behovet direkte at sætte store Kræfter ind paa Kvindesagens gennemførelse, men at de dels paa Grund af Folkets vaagne Almensans og dels paa Grund af den stærke Følelse af Individets Ret, der fra gammel Tid af er rodfæstet paa Island, er kommen forholdsvis let til Opnaaelsen af borgerlig og politisk Ligestilling med Manden. — Men heraf følger eo ipso, at Kvinderne nu ikke raader over noget større Fond af frigjort Energi, af frigjorte Evner og Kræfter, der direkte kan gøre sig gældende i vort offentlige Liv. Og endnu i alt Fald har vi, sikkert dels som Folge deraf, kun smaa Resultater at opvise af de opnaaede politiske Rettigheder. Ved de sidste Altingsvalg opnaaede Kvinderne saaledes ingen kvindelig Repræsentant til Altinget — kun en Suppleant — Fru Briet Asmundson, Redaktør af Kvinnabladdet. — Imidlertid er der Op-gaver nok, der ligger og venter paa Kvindernes Medvirken. Vor borgerlige Lovgivning trænger i høj Grad til Revision, især Familieretten og Børnelovgivning, ligesom Lønforholdet mellem Mands- og Kvindearbejde jo er om muligt mere i Kvindens disfavør end i det øvrige Skandinaviens. Og vi faar haabe, at den nystiftede Samorganisation mellem nordiske Kvindesagsforeninger vil give Stødet til, at de islandske Kvinder optager de Op-gaver, som her længe har ventet paa en heldig Løsning.

Björg Blöndal.

orättfärdighet. Att detta inom högerns krigsresonemanger på senare tider blivit allt vanligare, att Meisto-masken inte längre kan döljas av de fosterländska och kyrkliga fraserna, det blir en plikt för var och en, som ser det och som har respekt för statstankens helgd, att ärligt säga ut. Detta blir knappast ens någon särskilt modig gärning, ty nu skulle stenarna ropa, om vi inte tålade.

Lydia Wahlström.

Den kvinnliga yrkesutbildningen.

L. K. P. R:s skrivelse till regeringen.

Enligt centralstyrelsemötets beslut inlämnades den 10 januari å L. K. P. R:s vägnar en skrivelse till regeringen av följande innehåll:

I anledning av nu förestående behandling inom departementet av frågor rörande ungdomens utbildning efter skoltidens slut vägar centralstyrelsen för Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt härmed vända sig till eders kungl. maj:t med följande framställning:

Erkänt torde vara att det uppväxande släktet för att kunna danas till arbetsamma och dugliga medborgare och goda medborgare behöver uppfostran och ledning åtskilligt utöver den obligatoriska skoltiden. Erkänt torde också vara, att denna ledning främst bör inriktas på att ge den unge en så god utbildning, teoretiskt och praktiskt, uti ett arbete, att detta arbete blir för honom en verklig livsuppgift, som höjer hans människovärde och ger honom så att säga en andlig ryggrad. Detta gäller såväl den kvinnliga som den manliga ungdomen. För den kvinnliga ungdomen behöver nu dels beredas tillfälle att vinna de insikter och förvärfva de färdigheter, som krävas för ett hems skötande. Men då på grund av en mängd arbetens förflyttning utom hemmet, samt produktionens industrialisering, kvinnlig arbetskraft finns att tillgå också för arbeten utom hemmet, och då sund samhällsekonomi fordrar att denna arbetskraft blir på bästa sätt tillgodogjord, bör dels yttermera den kvinnliga ungdomen beredas tillfälle att för även de andra arbeten, vilka håg och förmåga göra dem skickade att utföra, erhålla den teoretiska undervisning och praktiska utbildning, som gör arbetet till en glädje och låter dem utföra det som tänkande människor och icke som maskiner.

Man synes på sina håll lägga ganska ringa vikt vid den kvinnliga ungdomens utbildning för arbete utom hemmet. Men utom det att en försummelse av den kvinnliga ungdomens yrkesutbildning utgör en orättvisa gentemot kvinnorna, som ju även de böra kunna påräkna samhällets hjälp i utrustningen i kampen för tillvaron och för tillkämpandet av drågliga existensförhållanden, så skall en sådan försummelse säkerligen hämma sig även på hemmen. Ty om det å ena sidan är visst att arbetsduglighet och arbetskarlek, förvärfvad på ett område, kommer varje arbete till godo, som av samma person utföres, så hotar å andra sidan den arbetslust och arbetsovillighet, som åsamkas vid utförandet av ett planlöst eller maskinmässigt arbete att släpas med till varje arbete, som samma person sedermera utföres, att inverka försämrande på detta.

Vi vilja påstå att ordnandet av den kvinnliga ungdomens fortbildning efter skoltiden utgjort ett så stort samhällsintresse att det icke utan våda nu kan lämnas åsido. Men självfallet är det nödvändigt att ta kvinnors omdöme och kvinnors sakkunskap i bruk för en sådan uppgift.

Vi våga därför i underdånighet anhålla att eders k. m:t ville uti den krets av sakkunniga, som på eders k. m:ts uppdrag av chefen för eklelesiastikdepartementet efter samråd med chefen för finansdepartementet tillkallats för att inom nämnda departement biträda vid den fortsatta utredningen av frågorna om den lägre tekniska undervisningen, fortsättningskolan och den lägre handelsundervisningen samt det inbördes förhållandet mellan dessa olika arbetsområden, och där tillsvidare endast män tillkallats, låta inträda även för uppgiften kvalificerade kvinnor.

Kvinnlig kommunalordförande.

Fröken Elisabeth Tamm på Fogelsta har blivit vald till kommunalordförande i Julita socken. Fröken Tamm har förut innehaft förtroendeuppdraget som kommunens vice ordförande.

Använd L. K. P. R:s brevkort och agitationsmärken.

L. K. P. R:s 14:de centralstyrelsemöte.

Första dagens förhandlingar.

L. K. P. R:s 14:de centralstyrelsemöte hölls i Stockholm den 8 och 9 januari i Svenska Läkaresällskapets lokaler, och de medlemmar som infunnit sig uppgingo till ett nittiotal, representerande föreningar från landets alla delar.

Mötet öppnades av Landsföreningens ordförande, *fröken Signe Bergman*, som erinrade om att det nu var tredje gången rösträttskvinnorna samlades till ett centralstyrelsemöte under världskrigets tryck. Ännu stå molnen svarta och hotande omkring oss, men vid horisonten bådars en strimma gryningen till en ny dag. Fred har på allvar börjat diskuteras. Se vi vår fråga mot krigets bakgrund, finna vi att den vunnit terräng, en omständighet, som borde vara ägnad att väcka våra motståndare och övertyga dem om det ofrånkomliga i kvinnornas rösträttskrav. Sedan *fröken Bergman* uppräknat de påtagliga segrar kvinnorrösträtten vunnit under det senaste året, betonade hon den omsvängning i den allmänna opinionen, som världskriget framkallat, och som även börjat göra sig förnämbar i vårt land. Den omständigheten, att vi nu stå inför den sista riksdagen i en treårsperiod, gör att rösträttsfrågan måste komma upp på dagordningen. Den 25 november uppvaktade ordföranden och vice ordföranden statsministern och överlämnade en skrivelse med begäran att regeringen till 1917 års riksdag ville framlägga en kungl. proposition om rösträtt och valbarhet för Sveriges kvinnor. Deputationen blev mycket väl mottagen, statsministern inlät sig i ett ingående samtal om frågan och hade med intresse följt dess utveckling ute i världen. Han lovade även att frågan skulle upptagas till allvarlig prövning inom regeringen. I dag veta vi emellertid att ingen kungl. proposition är att vänta. Sedan ordföranden erinrat om den ställning våra grannländers kvinnor nu inta, påpekade hon, att om Sveriges kvinnor icke ha några positiva segrar att visa tillbaka på, så ha de dock fått bevittna en pånyttfödelse inom rörelsen. Den stora rösträttsvägen bär även upp vår rörelse. Vi måste sätta vårt mål högt och hålla vår fana ren, även om det skall ske med offer av egna böjelser och personlig framgång. Under förhoppning om att detta mål skulle stå tydligt för var och en hälsade *fröken Bergman* de närvarande välkomna och förklarade det fjortonde centralstyrelsemötet öppnat.

Val.

Efter av L. K. P. R:s sekreterare förrättat namnupprop valdes till sekreterare för mötet fruarna Ester Brisman och Ella Billing samt fröknarna Karin Blomdahl, Elsa Moberg och Héléne Philipson samt till protokolljusterare fruarna Karin Fjällbäck-Holmgren och Alma Lénström. Till presskommitté utsågos fruarna Frigga Carlberg, Ellen Hagen och Jenny Velander, med fru Hilda Sachs som referent.

Ordföranden uppläste därefter en skrivelse från fru Ezaline Boheman, som på grund av ökat arbete inom Turistföreningen avsåg sig medlemskapet i Verkställande Utskottet. Mötet beslöt att till fru Boheman sända ett telegram med tack för hennes nitiska och duktiga arbete i rösträtts tjänst.

Till medlemmar av V. U. omvaldes härefter *fröken Signe Bergman*, d:r Karolina Widerström och friherrinnan Ebba Palmstierna och nyvaldes d:r Gulli Petrini med fru Ester Brisman, omvald, och fru Anna Wicksell, nyvald, till suppleanter. Till Landsföreningens ordförande omvaldes med

aeklamation *fröken Signe Bergman*. Vid senare inom V. U. förrättat val utsågos till vice ordförande d:r Karolina Widerström och till sekreterare *fröken Signe Jacobsson*, båda omvalda. Till kassaförvaltare omvaldes *fröken Thorborg Widebeck*. Till representanter i C. S. A. återvaldes *fröknarna Anna Whitlock* och *Signe Bergman* samt fruarna *Kristina Borg*, *Leonore Oden-crants* och *Mary von Sydow*.

Meddelanden från sekreteraren.

Sekreteraren redogjorde härefter för arbetet under det gångna året, varav framgick att föreningarna, som den 31 december 1916 utgjordes av 222 ökat med 6 sedan föregående år. Under 1916 ha bildats 15 nya föreningar, vilket väl delvis får tillskrivas de agitationssesor, som företagits av *fröken Emma Aulin* och fru *Ella Billing*. Föredrag ha hållits i Jönköpings län på 7 olika ställen av friherrinnan *Ellen Palmstierna*, och dessutom ha enstaka föredrag anordnats på olika platser inom landet. Förlagsverksamheten har att uppvisa större siffror än föregående år. 51,415 ex. tryckalster ha utgivits varjämte ett flertal nya flygblad utsänts. Enligt centralstyrelsens beslut förra året utsändes frågeformulär till landstingsmannakandidaterna. Av de inkomna svaren framgår att nästan alla de frisinna och de flesta socialdemokrater äro anhängare av kvinnans politiska rösträtt. Av högern har flertalet uttalat sig emot saken, men många vänner äro att finna även inom detta parti.

Kvinnornas kalender.

För denna publikation, som i hög grad tillvunnit sig allmänhetens ynnest redogjorde fru *Frigga Carlberg*, då Kalenderns redaktör, *fröken Hildur Öijer*, var förhindrad att närvara vid mötet, och uppmanade fru *Carlberg* de närvarande att kraftigt bidra till kalenderns spridning. Centralstyrelsemötet uttalade sig för att kalendern även skulle utges till nästa år. Tacksamhetstelegram avsändes till *fröken Öijer* för det synnerligen förtjänstfulla sätt, på vilket hon skött redigerandet av kalendern.

Åtgärder för 1917 års riksdag.

Ordföranden uppläste i sin helhet den skrivelse, som deputationen i november överlämnade till statsministern, och på grund av regeringens svar att den icke ämnar framlägga frågan vid årets riksdag, beslöt mötet att göra följande uttalande:

Det viktigaste principiella skäl som i vårt land anförts mot politisk rösträtt för kvinnor har varit att deras tjänster ej äro för staten nödvändiga i samma grad som fallet är med männens. Vi ha alltid ansett detta argument ohållbart på den grund att enligt vår mening kvinnornas verksamhet i hus och hem, i jordbruk och yrken, praktiska såväl som intellektuella, är för staten lika omistlig som männens arbete. Men nu ha erfarenheterna under det ohägliga krig, som alltjämt rasar, låtit argumentets ohållbarhet framstå i skarp belysning för var och en som vill se — kvinnornas tjänster ha visat sig vara för staten oumbärliga, då staten är i nöd och det gäller att spänna dess krafter till det yttersta. Det klaraste uttryck har denna erfarenhet fått av den kvinnliga rösträttsens mångårige motståndare i England, förre premiärminister *Asquith*, i hans förklaring, att om politisk rösträtt skall grundas på tjänster, visade staten, då äro kvinnornas krav oavvisliga.

Jämväl i vårt land har under denna svåra tid kvinnornas hjälp visat sig behövlig för stat och kommun vid organiserandet av nödhjälp och reglerande av livsmedelsfördelning m. m. Ur djupet av vårt hjärta hoppas vi att Sverige måtte bli förskonat från krigets olycka; men skulle denna oly-

cka komma över oss, veta vi, att även på oss kommer att ställas samma krav som på kvinnorna i de nu krigförande länderna, och vi äro också beredda att liksom de göra vårt yttersta för vårt land. Därpå tviplar säkert ingen.

Under dessa omständigheter är det med djupt beklagande vi erinra, att vårt lands regering vägrat göra vad på den ankommade för att en lösning av vår rösträttsfråga omsider måtte kunna vinnas. I förlitande på att hos riksdagen vinna gehör för vårt krav, uppdrager centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt åt sitt verkställande utskott att anhölla hos samtliga tre politiska partier inom riksdagen, att de ville genom partimotioner bringa frågan om politisk rösträtt och valbarhet för svensk kvinna på samma villkor som för svensk man under 1917 års riksdags prövning.

Eftermiddagens förhandlingar

inleddes med att fru *Anna Möller*, Sköldinge, yttrade några varma ord om en nyligen avlidne, föreningsmedlem, *fröken Hilda Andersson*, var efter hon meddelade att *fröken Andersson* i sitt testamente donerat 5,000 kr. till L. K. P. R:s resetalarefond samt 500 kr. till Sköldinge F. K. P. R. Ordföranden yttrade, rörd, några tacksamhetens ord, och mötet beslöt att en krans skulle nedläggas på *fröken Anderssons* grav.

Åtgärder för F. K. P. R.

Härefter lämnades ordet till *fröken Gertrud av Klintberg*, som på särskild inbjudan infunnit sig och som lämnade en redogörelse för det arbete, som på hennes initiativ och under hennes ledning utförts under hösten inom Stockholms F. K. P. R. Hennes tanke var att föreningarna skulle kunna bli ett sammanhållande forum samt även uppta praktiska uppgifter. I Stockholm hade staden indelats i olika distrikt, jordmänen bearbetats och för rösträtten intresserade kvinnor kommit tillsammans på möten och samkväm.

Ett förslag med ungefär samma syfte framlades av fru *Malla Grönlund*, Söderköping, om inrättandet av filialer till föreningarna i de större städerna.

Efter de båda med stort intresse åhörda inledningsanförandena vidtog en ytterst livlig diskussion.

Det halvskilda mötet.

På aftonen samlades centralstyrelsemedlemmarna samt andra medlemmar av F. K. P. R. till ett halvskilt möte å Läkaresällskapets stora sal, där två, för kvinnorna synnerligen viktiga frågor, debatterades. Mötet öppnades av L. K. P. R:s v. ordförande, d:r *Karolina Widerström*, som hälsade de närvarande välkomna, och därefter överlämnades ordet åt *fröken Anna Kleman*, som redogjorde för förslaget om en internationell aktion för

Lika lön för lika arbete.

Talarinnan inledde sitt anförande med att bevisa, att varje gång kvinnor erövrat ett nytt arbetsområde sänkes lönenivån, men den enklaste rättvisa fordrar att ett arbete betalas vad det är värt, och inte efter kön. Från Frankrike har utgått en uppmaning att i alla länder företaga en undersökning rörande mäns och kvinnors arbete med tanke på att vid fredsuppgörelsen få till stånd en internationell aktion om lika lön för lika arbete. En av initiativtagarinnorna är *madame Gabrielle Duchenes*, som är en av de få kvinnor i Frankrike, som mitt under brinnande krig arbetat för fred. I England har uppmaningen rönt mycket ankläng, och den engelska L. K. P. R. jämte andra föreningar har uttalat sin anslutning till dess principer. Kriget

har berövat oss den illusionen att kvinnan intar en skyddad ställning i samhället, gifta såväl som ogifta ha dragits in i kampen för tillvaron, man har fordrat deras arbete för statens skull, men kvinnorna måste också se till hur detta arbete betalas. I en mängd yrken äro lönerna så usla, att kvinnorna knappt kunna försörja sig själva och ännu mindre andra. De kvinnliga lönerna understiga de manliga med 40 % och anledningen härtill ansåg talarinnan ligga i såväl personliga, som sociala och ekonomiska orsaker. Kvinnorna äro mindre motståndskraftiga än männen och alltför tåliga. Den förnämsta orsaken är dock bristen på politisk rösträtt. Genom bristen på verklig yrkesutbildning sakna kvinnorna också ofta verklig ryggrad i sitt arbete, och arbetsgivarintressena inriktas på det element, som har svårast att försvara sig. Kvinnorna i Frankrike arbeta nu i männens yrkesgrenar för halv avlöning, och man frågar sig med bävan, hur det skall bli, när männen återvända. Det måste sättas i gång med en lönernas defensivallians. Appellen har även kommit till Sverige och på Nordiska kvinnomötet upptogs frågan om undersökning rörande mäns och kvinnors löner. *Fröken Kleman* avslutade sin redogörelse med att betona, att kvinnornas lönefråga inte bara har en ekonomisk, utan även en ideell sida. Den inverkar på deras anseende, på deras sociala ställning och på deras kamratskap med de arbetande männen.

Den nya barnavårdslagen under debatt.

Fröken Anna Lindhagen var första talare i diskussionen om lagberedningens förslag till lag om barn utom äktenskap och uppehöll sig särskilt vid förslaget om införsel samt barnavårdsmansinstitutionen. Bristfälligheten i vår nuvarande lagstiftning påvisades genom en jämförelse med de norska barnlagarna, vilka redan före reformernas genomdrivande tedde sig mera moderna än de lagar, man hos oss väntar att få genomförda. *Fröken Lindhagen* ville dock framhålla, att vi få vara tacksamma för de förbättringar det nya förslaget innebär, även om vi inte kunna ha skäl att vara fullt nöjda. De största fördelarna erbjudas genom förslaget om införsel samt om barnavårdsmannen, som tillsättes av barnavårdsnämnden och vartill även kvinnor kunna förordnas. Modern står således inte längre ensam, när hon bevakar sin och barnets rätt, ehuru den inte är tillräckligt betryggad. I Danmark har införts det så kallade förskottet, nämligen rättighet för kommunen att utfå bidrag innan dom på barnafadern har fallit. I Sverige borde man kunna fordra att förskott av kommunen erlades några veckor före och några veckor efter barnets födelse. Talarinnan ansåg även att moderns rätt till barnet kunde varit bättre tillvaratagen. Hon är dess naturliga förmyndare, men det råder godtycklighet om hon kan anses lämplig eller ej. Lagen om rätt för moder att vara anonym är enligt det nya förslaget upphävd, vilket talarinnan endast fann riktigt, men man kunde önska tillägg, vilka förhindrade, att lagen tillämpas på ett oriktigt sätt. Ävenledes bör faders namn, då det är känt, stå vid sidan av barnets i kyrkböckerna jämte moderns, vilket skulle göra sitt till för att minska faders anonymitet.

Advokat Eva Andén uppehöll sig först vid barnets rätt till släktnamn. Hitintills har det varit gällande praxis, att barnet, då fadern inför kyrkbokföraren erkänt sitt faderskap, tillerkänts faders släktnamn. Den nya lagen däremot stadgar att barnet, även

Elegant

kemiskt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Orgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
GÖTEBORG

mot moderns vilja, skall erhålla hennes släktnamn. Lagberedningen påpekar, att om barnet står under moderns vårdnad, är det bäst att det bär moderns namn. Bär det faderns, kan det vålla moder och barn obehag samt draga allmänhetens blickar till barnets börd. Talarinnan påvisade genom exempel det felaktiga i denna kategoriska bestämmelse, som även är olämplig för de så kallade trolovningsbarnen, vilka fordor förklarades som äkta med rätt till faderns namn och börd, men nu betraktas som utom äktenskapet födda. Advokaten Andén opponerade sig därefter mot lagberedningens bibehållande av den gamla lagparagraf, som stadgar att oäkta barn ej har arvsrätt efter fader och fädernefränder. Även i detta avseende få trolovningsbarnen det sämre ställt, emedan de tilldelas arvsrätt, väl efter fader, men inte efter fädernefränder. Talarinnan ansåg, att lagberedningens motivering, att de konkubinata förbindelserna skulle ökas, om de oäkta barnen tillerkändes arvsrätt efter fadern, ingalunda kunde upptas som ett verkligt skäl. Till slut riktade sig talarinnan mot faderskapsbevisningen, som ofta på ett orättfärdigt sätt bedrivs, men dock i det nya förslaget bibehållits. Den påstod fadern bör ha rätt att göra invändningar om han har fog för det, vilket lagen förbjuder honom och som har den största rättsvidrighet till följd.

I den diskussion som följde framkom d:r Anna Clara Romanus-Alfvén med ett förslag om att ett utprop skulle utsändas till alla kvinnliga rösträttsföreningar i landet att anordna upplysningsmöten i frågan, så att kvinnorna genom att uttala önskemål och framlägga resolutioner kunde få uttala sig i en fråga, som för dem är av allra största betydelse.

De av föredragshållarna så klart och redigt gjorda framställningarna åhördes av auditoriet med det största intresse, varefter man samklades till ett angenämt samkväm å Gillet, där medlemmarna efter dagens dryga förhandlingar fingo tillfälle att personligen utbyta tankar och åsikter.

Andra dagens förhandlingar

öppnades av fröken Signe Bergman, varefter d:r Karolina Widerström lämnade meddelanden om bildandet av Nordiska kvinnosaksföreningars samorganisation. D:r Widerström redogjorde i korthet för den nordiska kvinnosakskonferensen i Stockholm under november månad, som präglats av en mycket stark stämning, och där även beslut fattats om ovannämnda sammanlutning. Stadgarna hade sänts till centralstyrelsens medlemmar och mötet beslöt L. K. P. R:s anslutning till den nya organisationen. Därefter behandlade centralstyrelsemötet frågan om tillkallandet av kvinnliga sakkunniga i den kommitté, som fått i uppdrag att biträda vid utredningen av frågan om ungdomens fortsatta utbildning efter skoltiden. Mötet uttalade sig om frågans vikt och beslöt en skrivelse till kungl. maj:t, som återfinnes på annat ställe i dagens nummer.

D:r Widerström redogjorde även för den skrivelse angående skydd åt ensligt boende lärarinnor, som underskrivits av representanter för tio kvinnoföreningar och inlämnats till regeringen. I den diskussion som följde betonades kraftigt att effektiva åtgärder måste vidtagas för kvinnofrid, och mötet beslöt att cirkulär skulle sändas till föreningarna över hela landet, så att en kraftig opinion komme till stånd.

Bergman-Österbergiska samhällskurserna.

Friherrinnan Ebba Palmstierna lämnade redogörelse för dessa kurser, som under året fortgått med ökad omfattning och anslutning. Två kurser hölls under vårterminen under fröken Walborg Bergströms ledning, den första i Uppsala och den andra i Stockholms län med i vardera länet 30 föreläsningar och över 3,000 åhörare. I Malmö län hölls under hösten 62 föreläsningar. Fröken Emma Aulin åtog sig det dubbla värvet att verka både som kursledare och rösträttskonsult, och i denna egenskap hade hon genomrest Medelpad och Ångermanland, där 29 platser besökts och 96 föreläsningar hållits. Fröken Aulin lämnade en målande skildring av sina intryck och erfarenheter från denna turné, och hon fann intresset vakat hos norrlänningarna, vilket även bevisas av en rekord-siffra i fråga om åhörarantal, 10,313 personer. Till kommitterade för kurserna återvaldes därefter för år 1917: *Götaland:* fruarna Anna Wicksell,

Frigga Carlberg och fröken Gerda Planting-Gyllenbåga med fru Maja Strandberg som suppleant. *Svealand:* fru Gerda Hellberg, d:r Gulli Petrini och fru Ellen Hagen med fru Ella Billing som suppleant. *Norrland:* frökarna Anna Grönfeldt, Märta Bucht och fru Gerda Modén med fröken Hilma Blomstrand som suppleant.

L. K. P. R. och pressen.

inleddes med fru Gurli Hertzman-Ericsons redogörelse för tidningen Rösträtt för Kvinnor, och uppmanades föreningarna att i ännu högre grad än hittills arbeta för spridandet av rösträtts eget organ, som är det allra bästa agitationemedlet.

Fru Gerda Modén redogjorde för Artikelserien, som när en ännu större läsekrets än förr, då flera av landets större tidningar numera prenumererade på publikationen. Artikelserien når på detta sätt inemot 268,000 personer, bland vilka man får hoppas att rösträtten faller i god jord.

Sekreteraren lämnade härefter en redogörelse för det internationella rösträttsorganet Jus Suffragii, som trots kriget utkommer på samma sätt som förut med rösträttsnytt från alla världsdelar.

Ordföranden uppmanade de närvarande att stödja det internationella rösträttsarbetet, dels genom att prenumerera på Jus Suffragii och dels — de som så kunde — anmäla sig som Honorary Associate Members (understödjande medlemmar) i Internationella kvinnorösträttsalliansen. Prenumerationspriset är 3 kr. 60 öre och årsavgiften som understödjande medlem £10.0. Båda avgifterna kunna insändas till Alliansens huvudkvarter, adr.: 11 Adam Street, Adelphi, London W. C.

Eftermiddagens förhandlingar

inleddes av ordföranden, som föreslog avsändandet av telegram till presidenten Wilson, vilket väckte livlig ankläng. Telegrammet var av följande lydelse:

Landföreningen för kvinnans politiska rösträtt, samlad till centralstyrelsemöte, uttrycker till Förenta staternas regering sin djupa tacksamhet för varje bemödande att åstadkomma en varaktig fred.

Signe Bergman, ordförande.

Därefter upplästes ett uttalande rörande lagberedningens förslag till lag om barn utom äktenskap, som utarbetats med ledning av de åsikter, som gjort sig gällande under måndagens diskussionsmöte. Centralstyrelsemötet utta-

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
FORORDAS AV LÄKARE
" Vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet."
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

lade sig för förslaget och uppdrog åt V. U. att tillsammans med fyra adjungerade, fruarna Hagen och Romanus-Alfvén samt frökarna Andén och Lindhagen slutredigera detsamma. Uttalet skulle sedan spridas inom rösträttsföreningarna landet runt.

Nästa internationella rösträttskongress.

Ordföranden meddelade, att V. U. på grund av den ändrade situationen i brev till Internationella alliansens ordförande tagit tillbaka sitt ursprungliga förslag att hålla en kongress på den plats, där fredsunderhandlingarna skulle komma att äga rum, och i stället föreslagit hållandet av en enkel arbetskongress, eventuellt i Sverige. Något svar på denna framställning hade ej ingått, men ordföranden hade erfart, att Mrs Chapman Catt ej anser det nödvändigt att hålla den ordinarie 4-årskongressen år 1917 utan att den kan uppskjutas. Det internationella högkvarteret i London hade föreslagit kongressens utökande till en allmän kvinnokongress, vid vilken ombud från olika kvinnoföreningar skulle behandla olika frågor. Men då förslaget på vissa håll, särskilt i Frankrike, stött på starkt motstånd, kunde det ej realiseras.

Efter nordiska kvinnosakskonferensens sammanträde i Stockholm i november 1916 sammankallade L. K. P. R:s ordförande representanter för till I. W. S. A. anslutna föreningar till ett möte, vilket uppdrog åt fröken Bergman och fröken Furuholm att till ordföranden i I. W. S. A. framlägga följande förslag såsom ett uttryck för meningen i de nordiska länderna:

1) Beslutet att hålla en rösträttskongress på den plats, där fredsunderhandlingarna komma att äga rum och med delegerade även från andra internationella organisationer, vilket föreslagits av Sverige, bör upphävas.

En intellektuell kosmopolit.

EMMY V. SANDERS: *Genvägar utan mål*. Svenska Andelsförlaget. 240 sid. Pris kr. 3: 25.

Den, som med uppmärksamhet och intresse följer nyheterna på bokmarknaden, kommer helt säkert att stanna inför en titel sådan som *Genvägar utan mål*, och förstår att bakom denna döljer sig ingen vanlig bok. Vare sig man delar de åsikter författarinnan förfäktar eller ej, så hör denna "journal intime et intellectuelle" till en av julens märkligaste nyheter.

Författarinnan är en av dessa ovanliga företeelser, som jag helst ville kalla "intellektuella kosmopoliter", ej blott till sitt intellekt och till sin livsuppfattning, utan även till sitt yttre. Hon skulle nästan kunna tillhöra vilken nationalitet som helst, med sitt släta svarta hår, sina ogenomträngliga mörka ögon, med något nästan japanskt i blicken, med sin bleka hy och sin smala, vidjelika gestalt: hon kan vara storstadseuropé med någon japansk blandning, sydamerikanska, irländska, nordfransyska, kanske svenska av vallonätt, men minst av allt holländska, som hon är till börd.

Karg i uttryckssättet när hon talar, tycks hon en skarp iakttagare något frånvarande, och man märker tydligt, att hon icke gärna talar om sig själv.

D:r Emmy V. Sanders har tagit sitt hemlands högsta juridiska examen, hon är juris doktor, och har därefter mer än 10 år rest i både Amerika och Europa. Hennes bok, som hon skrivit på svenska allt ifrån första början, är redan däri synnerligen märklig, att hon behandlar svenska språket med alla dess idiom och dess finesser på ett så fulländat sätt, att mer än en svensk författare kunde avundas henne. Endast hennes imponerande beläsenhet, som kommer till synes över allt i boken, kan ge en förklaring över att författarinnan på knappt två år, som hon sammanlagt vistats här i landet, tillägnat sig svenska språket med all dess rikedom av ord och färg.

Boken har två sidor, dels en som utgöres av samhällskritik och tidsbeträktelser, och dels en annan, som är bikten av en av kärleksorg söndertrasad och flämtande själ.

Näst efter Ellen Key, till vars beundrare hon hör, finns det nog knappt någon modern svensk bok av kvinnlig penna, som förräder en sådan grundlig och allsidig humanistisk bildning.

Bland mycket annat tycks hon känna Sverige väl, hennes iakttagelser rörande land och folk förefalla riktiga och träffande. Hon har farit i släde i Norrland och strövat omkring i Värmlands skogar, och hon har läst Fröding och Strindberg. Den svenska naturen älskar hon på det rätta sättet

och är en nästan nordisk stämmingsmänniska.

Där finns så mycket varmt och vackert av äkta känsla och djup, men det som fånglar mest av allt i detta arbete, är författarinnans ärlighet och sannfärdighet, som stå över varje hänsyn till kritik och opinion. Boken tycks ha tillkommit utan plan, och just i denna planlöshet ligger dess största charm. Trots att det är hennes första bok, synes det tydligt och hon har en verklig litterär begåvning, som väl förstår att sammanbinda dagens frågor till ett fångslande helt.

Tydligt och klart framstår hennes förakt för partier och rörelser, för organisation och agitation, men detta tycks ha sin orsak däri, att d:r Sanders nog på ett sätt är född på livets solsida, i det att ekonomiska bekymmer varit bannlysta från henne, och att hon aldrig har kommit i kontakt med eller reflekterat över fattigdom och umbäranden.

Men om hon än ej uppträtt som ledare i kvinnorörelsen, finner hon många träffande ord för att karakterisera mannens syn på kvinnans ställning i samhället. Med ironisk skärpa citerar hon följande ord såsom yttrade av mannen: "För att du skall tåga, där jag vill tala ensam, kallar jag dig okvinnligt, om du talar ändå. Bort med fingrarna ifrån — allt jag vill ha ensam. Vad du behöver eller vad du vill,

därefter frågar jag ej; det vet jag egentligen ej. Men det är lättare att föreskriva, vad du måste behöva och vilja, nämligen allt, vad jag behöver och vill: att vara ensamrådande i huset och i samhället. Du skall vara allt, vad jag inte vill vara, och som jag därför kallar den ideala kvinnligheten."

Genom alla reflektioner över tiden med dess reaktionära och chauvinistiska tendenser, förnimmer man emellertid städse den egna personligheten och dess strävan att aldrig svika sin egen övertygelse.

Hon har nog ej skrivit sin bok för att göra sig ett litterärt namn, och själv säger hon: "Jag skriver detta ej för att bereda andra litterära nöjen. Jag skriver bara för att inte kvävas." Man skulle nästan vara frestad att tillägga, att hon skrivit sin bok, dels för att sublimeras sin egen känsla och dels för att komma till klarhet med sig själv.

Det är icke en bok man lägger ifrån sig, utan att den har gjort ett starkt intryck, kanhända av motvilja hos den inbitne chauvinisten, av tillfredsställelse hos den fritt tänkande européen och internationalisten, av aktning hos varje bildad människa.

Jag föreställer mig, att man gärna går tillbaka till den, även om några år, när ett och annat däri ej längre är aktuellt.

N. K.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR

STOCKHOLM

Gamla Kungsholmsbrogatan 26

(andra huset från Drottninggatan)

Stort lager af finare och enklare

MÖBLER

i ek, mahogny, valnöt samt andra träslag afven målade, till billigaste priser.

Allm. Tel. 11410 Riks Tel. 6505

2) Ingen sammankomst av I. W. S. A. bör äga rum så länge kriget varar.

3) Ett styrelsesammanträde med en delegerad från vart och ett av de till alliansen anslutna länderna bör äga rum i ett neutralt land efter kriget, så snart omständigheterna tillåta det. Detta möte skall äga att bestämma när och var I. W. S. A. skall kunna sammanträda i och för val av styrelse och handhavande av alliansens angelägenheter.

4) Bästa platsen för styrelsesammanträdet är Stockholm.

Sommarmötet i Ronneby.

Fru Augusta Tonning skisserade i största korthet planerna till sommarmötet i Ronneby, men detta gjordes i så målande färger och med så varma välkomstord, att de närvarande säkert fingo en stark längtan till den fagra blekingska skärgården och till Augusta Tonnings eget Tusculum, där varje rösträttskvinna är en välkommen gäst. Fru Tonning tänkte sig att sommarmötet skulle äga rum under senare hälften av augusti, och centralstyrelsemötet uttryckte med applåder sin stora tacksamhet för inbjudningen.

Samarbete mellan kvinnliga stadsfullmäktige.

D:r Gulli Petrini inledde förslaget om samarbete mellan kvinnliga stadsfullmäktige och framhöll betydelsen av att kvinnorna slöte sig tillsammans i en egen organisation. Denna kunde lämpligen sammanträda i samband med centralstyrelsemötena, då många stadsfullmäktige även äro centralstyrelsesmedlemmar. Arbetet går efter ungefär samma linjer och kvinnorna kunna ha mycket att lära av varandras erfarenheter. Mötet anslöt sig till förslaget, och framställning gjordes att även de kvinnliga medlemmarna i kommunal- och municipalmännder skulle kunna ansluta sig till organisationen, som redan samma dag konstituerades.

En kristlig sektion inom rösträttsrörelsen.

Fröken Anna Montelius inledde en diskussion om önskvärdheten av att i Sverige bilda en kristlig grupp inom rösträttsrörelsen efter mönster från Danmark och England, där Kristelig Valrettsforening och Church League for Women's Suffrage varit av stor betydelse för sina respektive länders religiösa kvinnor. Många, som inse rösträttens fosterländska gärning, men känna sig främmande inom föreningarna, skulle strömma till, om de där funne religiöst likatänkande. I diskussionen framställdes farhågor för att den allmänna opinionen lätt skulle kunna dra ett streck mellan kristna och icke-kristna kvinnor, om en sektion av ifrågavarande slag komme till stånd, och att det skulle kunna vålla söndring inom kvinnornas led. Redan nu gör sig den villfarelsen gällande, att man identifierar en rösträttskvinna med = icke kristen. Emellertid ansåg man till fullo att fröken Montelius förslag hade ett visst fog för sig, men ansåg inte att det för närvarande vore önskvärdt att bilda någon särskild sektion. Dock uttalade sig mötet för önskvärdheten av att träda i närmare förbindelse med de kristliga föreningarna.

Birgittadagen.

Fru Ellen Hagen erinrade om det goda uppslaget med kvinnornas gemensamma rösträttsdag, som firats med möten och fester över hela landet och visat sig vara en enande punkt. Hon önskade, att man skulle hålla fast vid en tradition i firandet av Birgittadagen och föreslog att den dagen alltjämt borde ägnas åt minnet av någon betydelsefull kvinnogärning. I diskussionen anslöt man sig till fru Hagens tanke och föreslog att ägna nästa rösträttsdag åt drottning Margareta. Emellertid förbehöll sig föreningarna full frihet, och den synpunkten framfördes även, att just rösträtten och dess ställning till världshändelserna borde vara ämne för föredrag på Birgittadagen, som framför allt just är en rösträttsdag.

De två dagarnas förhandlingar, som präglats av stor arbetsintensitet, avslutades av fröken Signe Bergman, som tackade mötesdeltagare och funktionärer. Fru Augusta Tonning tolkade därefter i några varma ord centralstyrelsemötets tack till ordföranden och till verkställande utskottet.

Aftonens offentliga möte.

Varför kvinnornas rösträttsfråga bör lösas vid 1917 års riksdag.

Långt före den utsatta tiden strömmade människor till K. F. U. M:s lokal, där aftonens möte skulle äga rum och de smakfulla anordningarna på estraden gävo salen en festlig prägel. Mot en dekoration av svenska flaggor lyste rösträttens eget vit-gula banér, och såväl talarstol som bord voro prydda med blommor i rösträttens färger. Sällan har ett rösträttsmöte präglats av sådan stämning och medryckande fart eller har bevisen framförts på ett mera oemotsägligt och logiskt bindande sätt. De ihållande applåderna buro också vittne om att de tre talarna förmådde fångsla sitt auditorium, bland vilka märktes några riksdagsmän samt en av regeringens medlemmar, justitieminister Hasselrot. Mötet öppnades av L. K. P. R:s ordförande, fröken Signe Bergman, som hälsade de närvarande välkomna och särskilt vände sig till justitieministern, som hedrade mötet med sin närvaro. Därefter överlämnades ordet åt

Fru Karin Fjällbäck-Holmgren,

som erinrade om de tvänne skeden rösträtten haft att genomlöpa, det första, vilket kan betraktas som rösträttens a b c, då alla skäl och motskäl ideligen måste tuggas om och det andra, då man kan förutsätta att alla tagit del av skäl och motskäl. Förhållandena i världen ha gestaltat sig så, att vi inte längre behöva komma med skäl, utan med fakta. Talarinnan gav därefter en livfull skildring av rösträttsfrågans läge såväl i Europa som i andra världsdelar med noggrant angivande av de landvinningar som gjorts. Då denna rekapitulation i rösträttens historia är väl bekant för Rösträtt för Kvinnors läsare, torde den inte här behöva upprepas. Fru Fjällbäck-Holmgren återknöt sedan sitt föredrag till dess första utgångspunkt, Sverige och dess rösträttskvinnor, och framhöll det oerhörda arbete, som motståndarnas argument kostat kvinnorna på så sätt, att då man föranställt utredningar och kommit med siffror, sakna dessa genast all betydelse och nya motskäl ha varit under uppsegling, som det kostat nytt arbete att gendriva. Skälen växla under årens lopp, men ett har aldrig växlat, och det har varit motståndarnas tro, att de allena sitta inne med all sakkunskap. När riksdagen nu inom kort sammanträder, komma för kvinnorna synnerligen viktiga frågor att avgöras, och de svenska kvinnorna ha rätt att fordra, att deras fråga får en opartisk behandling. Det

är att hoppas, att krigsåren skola ha kommit omdömet att bli djupare och synen klarare, och då kan man även hoppas att rättvisa skall bli tilldelad Sveriges kvinnor.

Fru Julia Ström-Olsson

tolkade arbetarkvinnornas syn på rösträttsfrågan. Hon utgick från den synpunkten, att kvinnan genom alla tider varit den part, för vilken likheten i livet aldrig existerat, därför att den aldrig existerat inför lagen. Utvecklingens lag är hård och går i den riktning att ingen pardon ges åt den svagare, och därför måste kvinnorna som ett medel till självskydd skaffa sig medborgarrätt. Det är industrin, som sökt upp kvinnorna och inte tvärtom, men fördomarna ha bitit sig fast i människornas medvetande. Kvinnorna vädja ännu en gång med styrkan av den känsla som rätten ger om sin medborgarrätt och inte utan hopp. De förfärliga år världen har bakom sig måste utöva sitt inflytande, inte bara på oss, utan även på dem, som ha makten i detta land. Det har talats om kvinnornas ansvarskänsla och man har givit sitt erkännande åt att de fyllt sina plikter och mer ändå. Även i Sverige har arbetarklassens kvinnor haft att kämpa mot en skoningslös tid och om bitterhet och olust slagit djupa rötter i folksjelen, må det ej förundra någon. Kvinnorna ha inte fått vara med om att skapa de lagar, som de tvingats att lyda, och väl äro de medvetna om att de med röstätten icke skola undgå himmelrikets nycklar, men de komma att denna ansvaret. De törnen man varnat dem för i det politiska livet äro icke så många, som de äro där, dit en human rättsskipning inte nått. Det är på en ekonomisk, rättvis och humanitär lagstiftning kvinnorna bygga sin fordran, när de nu vädja till 1917 års riksdag om politisk rösträtt och valbarhet. Då männen förklara dem sakna politisk mogenhet, är det att kasta sten, då man själv sitter i glashus. Kriget är människens verk och världens skamfläck.

D:r Lydia Wahlström

inledde sitt föredrag med att erinra om den Reuterskiöldska utredningen, vari det står att lika litet som något kan sägas till förmån för kvinnorösträtten, lika litet kan något sägas däremot. Det har under tidernas lopp rätt ett stort missbruk av statsrättsliga begrepp, ty vetenskapen måste inskränka sig till att dra ut lagen ur det redan skedda. Talarinnan konstaterade att de s. k. självförsörjande kvinnorna och de gifta tillsammans bilda en maktgrupp så stark att de redan ur den synpunkten borde ha rösträtt. Men intressegemenskap kan även grundas på annat än ekonomiska faktorer, och i fråga om skyddsstiftning, folkpensionering etc. ha kvinnor ur olika läger stått fullkomligt eniga. Motståndarna benämna visserligen dessa frågor som av rent kvinnligt intresse, men om kvinnan lider av vantrevnad i samhället, betyder det att hela samhället lider, och man kan inte skilja på kvinnointresse och statsintresse. Rörande kravet på rösträtt existera två teorier, den liberala, som vill tillgodose individernas intresse och högerns teori, funktions-teorien, att staten har rätt att uppställa vissa kvalifikationer. Kvinnans största kvalifikation är hennes olikhet med mannen. D:r Wahlström påpekade hurusom statslivet på alla områden gör intrång på det, vilket alltid betraktats som kvinnans sfär, och den rågång som professor Kjellén förklarar vara befintlig mellan hemlivet och statslivet till kvinnans skydd, existerar i själva verket icke. Statsmakten kan inte sägas representera nationen, så länge kvinnorna sakna rösträtt. Den största omdaning kulturen bevittnat har försiggått i det tysta, nämligen en självständig, kvinnlig opinion samt en växande önskan hos dem att ta sin sak

Riks 25 50

Allm. 62 96

La fleuriste
Kgl. Hofblomsterhandel
Malmorgsgatan 6, Stockholm

i egen hand, när rättsskyddet icke tillgodoses. Männen ha icke varit i stånd att dana en kulturstat, och inte ens mot sina egna individer kan den uppträda som rättsstat, hur mycket mindre då mot andra stater. För bildandet av det nya statsideal, som håller på att växa fram ur skyttegravarnas mörker, måste kvinnorna vara med. I avsky för kriget måste alla kvinnor enas, och denna avsky har inte sin rot i deras rädsla för den fysiska döden, utan för den andliga döden. Kvinnorna ha något positivt att komma med, nämligen en omdaning av själva statsbegreppet. Det måste ske en omvärdering av alla värden, ty staten och fosterlandet få inte betraktas som det högsta goda, inför vilket man offerar alla moralbegrepp. Professor Kjellén har i sin bok om Staten som livsform yttrat: "att fullkomna folkanlagen blir statens mål." Ur detta resonemang måste den konsekvensen dras: fattar man politikens uppgift som uppfostrargärning, är kvinnornas insats av lika stor vikt för staten som männens.

Till slut antogs enhälligt följande resolution:

I neutrala såväl som i krigförande länder har det nu pågående världskriget i skarp belysning visat oumbärligheten för staten av kvinnornas tjänster. Som en logisk konsekvens härav begära vi, svenska kvinnor, samlade till möte i Stockholm den 9 januari 1917, att politisk rösträtt och valbarhet för svensk kvinna på samma villkor som för svensk man må vid innevarande års riksdag beslutas.

Till det offentliga mötet, hade från redaktör Hjalmar Branting sänts en skrivelse av följande lydelse:

Till centralstyrelsen i L. K. P. R!
Förhindrad att i afton, enligt eder vänliga inbjudan, infinna mig på edert möte, begagnar jag tillfället meddela att inom socialdemokratiska riksdagsgruppen vid 1916 års riksdag den mening varit fullkomligt enstämmig att de svenska kvinnornas rösträttsfråga borde år 1917 från vårt partis sida med all möjlig kraft framföras. Den tid vi genomlida har klarare än någonsin strukit under att våra samhällens bestånd vilar ej blott på männens, utan även på kvinnornas solidaritet med det bästa och bärande i desamma, och den förödmjukande undantagsställning vari de svenska kvinnorna kvarhållits, i jämförelse med sina övriga nordiska systrar, måste väl komma att verka som en särskild sporre till att bland kvinnorna själva göra anslutningen till rösträttskravet så stark och omfattande, att inga obotfärdigas förhinder kunna längre stå det emot.

Med utmärkt högaktning

Hjalmar Branting,

ordf. i socialdemokratiska riksdagsgruppen.

För fru Ezaline Boheman,

som av sagt sig sitt medlemskap i Verkställande Utskottet, gävo ett 30-tal av centralstyrelsens medlemmar från såväl landsorten som Stockholm lunch å Strand Hôtel efter mötets slut. Vid den lyckade och stämmningsfulla festen höllos tal av fruarna Carlberg, Dehn, Hagen, Fjällbäck-Velander och Widebeck samt docenten Borelius med en mängd instämmanden från landsorten, varjämte friherrinnan Palmstierna uttalade ett tack för mångårigt samarbete inom V. U.

Ny stadsfullmäktig.

I Göteborg: fotografen fru Nelly Göransson-Thüring på socialdemokraternas lista.

Advokat EVA ANDÉN

JURIS KAND.

Kvinnliga Juridiska Byrån

Billia Vattugatan 14 (vid Brunkebergstorg)
STOCKHOLM C.

Rättegångar o. juridiska uppdrag av alla slag.

KL. 10-4.

Riks tel. 7576. Allm. tel. 18336.

E. o. Hovrättsnotarien

ELISABETH NILSSONS Advokatbyrå

Södergatan 14, Malmö

Tel. 6137

Rättegångar och Juridiska uppdrag av alla slag.

Stockholms F. K. P. R:s stora möte rörande barnmorskornas ställning.

För att bereda tillfälle för de i staden varande centralstyrelsemedlemmarna att även sätta sig in i denna viktiga fråga, hade Stockholms F. K. P. R. den 10 januari anordnat ett stort möte med ämnet:

Huru förbättra barnmorskornas ställning?

Mötet gav en gripande bild av den misär och den övergivenhet, i vilken denna hårt arbetande och uppoffrande befinner sig. Prof. Edv. Alin, aftonens förste talare, tackade föreningen, som behjärtat de ömkliga förhållanden, under vilka den allra största delen av Sveriges barnmorskor måste leva. De manliga lagstiftarna, som kommit till mogen ålder, bekynda sig mest över de växande utgifterna för staten och beakta inte barnmorskornas betryckta ställning. Talaren belyste med några siffror de nuvarande förhållandena. Därav framgick bl. a. att normallönen för en barnmorska i kommunen är 300 kr. jämte bostad och vedbrand. Av de 2,300 kommunala barnmorskorna hade 64 proc. år 1912 mindre än 200 kr. i lön. Kommunerna överskatta högst betydligt barnmorskornas förefintliga extra inkomster. De ha högst en 30-40 förlossningar om året, men arvoden äro härför uppgå till 3, ja ibland endast 2 kr., någon gång till 4 å 5 kr. för varje förrättning. När det blir frågan om deras löneförhöjningar talar kommunen alltid om deras stora extra inkomster, i verkligheten uppgå dessa dock till högst 150-175 kr. om året. Vaccinationen, som hittills inbragt dem något, är numera förbjuden för dem, ty den skall utföras av läkare.

Vad levnadskostnaderna beträffar måste dessa självtaliskt nedpressas till det lägsta möjliga. Medelsumman blir i allmänhet 612 kr. om året, men det finns exempel på svältkonstnärer, som levat på 200 å 150 kr. om året. Rimligt vore, att lönen bleve bestämd till 500 kr. med två ålderstillägg å 50 kr. och ett å 100 kr. Barnmorskorna ha inga maktmedel att driva fram sina önskemål, men en kraftig opinion bland landets kvinnor, skulle kunna utträtta ofantligt mycket för saken.

Nästa talare, barnmorskan fröken Anna Häggbom, gav en historik över barnmorskornas ställning i Sverige. I sin skildring lämnade hon de mest upprörande bevis på kommunernas liknöjdhet och hjärtlöshet beträffande exempelvis vägrade små pensioner åt utslitna barnmorskor. De stå visserligen under medicinalstyrelsens "skydd och hägn", men vad den är värd, fingo de klart för sig bl. a. 1906, då den framkom med ett förslag om, att deras minimilön skulle belöpa sig till 125 kr. samt 75 kr. i ersättning för bostad och bränsle! Med små löner, trycket av kommunens godtycke, en oviss framtid, där i många fall fattighuset är den fridsälla vrå, som väntar henne, skall barnmorskans fullgöra sina många och svåra skyldigheter. Barnmorskornas krav på en bättre ställning, såväl ekonomiskt som socialt, äro i allra högsta grad berättigade. Förutom höjd lön begära de bl. a. även högre inträdesförordningar och

KOOPERATIVA LIV

försäkrings-FOLKET beviljar liv-
anstalten FOLKET försäkringar
alla slag. Adress Box 233. Bliv ombud!
H. K. VASAGATAN 6.

HOTELL VICTORIA

Norra Smedjegat. 14, (Hörnet av Herkulesg.)
Stockholms äldsta, billigaste och mest välkända
privathotell. Tyst och fridfullt läge strax vid
Brunkebergs- och Gustaf Adolfs torg. Elek-
triskt ljus o. telefon i rummen.

Vördsamt Fru Greta Schubert.

Post- o. Telegrafadr. HOTELL VICTORIA. Riks 53. Allm. 6657.

Ledig plats.

Anspråkslös, barnkär, bättre flicka, fullt
kunnig i ett lanthushålls sysslor (matlag-
ning, bakning, sömnad m. m.) önskas 15
mars av enkel bildad lantbrukarefamilj i
Södermanland såsom husmoderns verkliga
hjälps. Lön 30 kr. pr mån. Svar före 1 febr.
märkt »Familjemedlem» Skeppsta, Bettna.

ökad lärarkraft vid barnbördshuset samt
att kursen ökas till två år, så att de även
måtte få undervisning i spädbarnsvård.

Första talaren under den diskussion, som
nu öppnades, var d:r Berglund. Som läkare
kunde han ge en synnerligen kraftig och
målande beskrivning på barnmorskornas ar-
bete. Hans anförande formade sig till ett
sällsynt anförande manligt erkännan-
de av ett kvinnoarbete, så mycket mera vär-
defullt som det ju understöddes av hans
läkareauktoritet.

I diskussionen yttrade sig bl. a. fru Frig-
ga Carlberg, fru Gerda Hellberg, d:r Ka-
rolina Widerström, riksdagsman Wenner-
ström, d:r Liechtenstein, fru Hilda Sachs,
fru Ebba von Eckermann m. fl., alla med
starka sympatiuttalanden för barnmorskor-
na. Till slut beslöt mötet antaga följande
resolution:

"Mötet uttalar sin varma sympati för
barnmorskornas krav på förbättrad ekono-
misk och social ställning och väddar till
stat och kommun att utan dröjsmål göra
sin skyldighet mot en kår, som utför ett
för fosterlandet så viktigt arbete."

En kommitté tillsattes dessutom, som fick
i uppdrag att till k. m:t frambringa käreus
krav. Medlemmar i denna blevo fröken
Häggbom, prof. Alin, d:r Widerström, d:r
Berglund och fru Sachs.

—x.

Skydd åt ensamstående lärarinnor.

Regeringsproposition begäres vid 1917 års
riksdag.

Ett tiotal av landets större kvinnoför-
eningar ha gemensamt inlämnat en skrive-
else till regeringen om snara och effektiva
åtgärder för beredande av skydd åt ensam-
stående lärarinnor på landsbygden.

Med utgångspunkt från ögarningen i
Nöbbeled och efter att ha nämnt de skydds-
åtgärder som redan vidtagits, framhållas
de faror och olägenheter som medfölja det
nuvarande bostadssystemet. Ej mindre än
184 lärarinnor ute i landet bo 1 km., eller
mera från närmaste granne och 44 av dem
måste gå 5 km. eller mera för att nå en
människoboning. Det är också ett faktum
att intet yrke företer ett så stort antal sin-
nessjuka som småskolelärarinnornas. Av
ålder har svensk lag fredat kvinnor mot
övergrepp och våld, heter det. Det verkar
 därförså mycket mera beklämmande att i
våra dagar statens egna kvinnliga tjänare
i alldeles särskild grad äro värlösa och
inom de hem som samhället bjuder dem ut-
satta för sådana våldsdåd, vilka redan ur-
gammal svensk lag stämplade som brott
mot kvinnofrid. För varje dag som går
utan att staten genom eftertryckliga, effe-
ktiva förordningar värnar varje sådant hem
äventyras tilliten till staten såsom en allt
och alla omfattande beskyddare, och måt-
tet av den arbetsprestation, som bör utgöra
valutan för med allmänna medel utbetalade

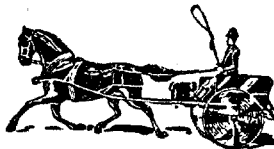
Söders "English School"

Engelska lektioner och översättningar.

Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.

Annie I. Scott.

Arvika Vagnfabrik, Arvika.

Sveriges största fab-
rik för tillverkning av
alla sorters lyx- och
arbetskädon

Utställning: David
Bagaresgata 1, Sthlm.
Priskurant på begä-
ran. Rikt. Arvika 87,
Sthlm 4544.

Begär priskurant även å Kullageraxlar.

Glöm ej

att ifylla och avsända blanketten för re-
kvision å

Kvinnornas Kalender 1917.

Blanketten medföljde n:r 24 av Röst-
rätt för Kvinnor sistlidet år, och i hän-
delse den har förkommit, ställes rekvisi-
tion till fröken Hildur Öijer, Göteborg 1.

RÖSTRÄTTSBREVET FÖR DAGEN. II.

Om sammanslutningens betydelse

av
ANN MARGRET HOLMGREN

f. Tersmeden.

Pris 5 öre.

Rekvireras från Rösträttsbyrån, Lästmakare-
gatan 6 I, Stockholm.

avlöningar minskas under trycket av vi-
driga yttre förhållanden.

Det måste därför anses vara hög tid att
något göres. Om ett effektivt skydd skall
kunna ernås, måste detta vara grundat på
en av k. m:t utfärdad förordning om hur
ett sådant skydd skall vara beskaffat. Det
förefaller nämligen som om folkskolein-
spektörerna för närvarande skulle stå täm-
ligen maktlösa, deras fordringar på ett
skolråds goda vilja må vara än så rättmä-
tiga. Det pågående arbetet på förslag till
en ny folkskolestadga skulle, framhålls
det, icke på något sätt förryckas, om redan
nu förordningen om upplåtande av tjänlig
bostad bleve förtydligad genom en tilläggs-
bestämmelse om hur en sådan bostad skall
vara beskaffad.

Slutligen hemställes att kungl. maj:t till
par. 2 i folkskolestadgans kap. 4 måtte foga
en bestämmelse därom att varje kommun
före 1917 års utgå, och med risk att sta-
tens bidrag eljest indrages, skall vara skyl-
dig att i varje skolhus förse dels ytterdör-
rarna med dyrkfria lås och järnbalk att
innanför fästas i väggen, dels alla nedre
våningens fönster med innerluckor att
skruvas fast; att kring varje skolhus med
hållbart stängsel inhägnat ett visst områ-
de; att låta fridlysa det inhägnade områ-
det samt att där så ske kan, i lärarinnans
bostad inleda kombinerad telefon- och ring-
ledning eller endast ringledning till när-
maste granne, och att k. m:t dessutom ville
utfärda bestämmelse att, i fall lärarinna så
önskar och så vitt hinder i övrigt icke
möta, bostad skall mot hyresersättning åt
hennes upplåtas utanför skolhuset.

I en i justitiedepartementet samtidigt in-
given skrivelse hemställa undertecknarna
om regeringsproposition till 1917 års riksdag
angående sådana lagändringar att de
i huvudskrivelsen föreslagna åtgärderna
må i fall av underlåtenhet kunna utföras
på kommunens bekostnad, att sådan för-
sumlig kommun må vara ersättningsskyl-
dig för skada som åsamkas lärarinna eller
lärare, och slutligen att skolråd erhåller
rätt att i vissa fall beivra brott för lärarinna
eller lärare begånne hemfridsbrott.

Samtidigt med skrivelsens överlämnande
uppvaktades statsministern, excellensen
Hammarskjöld av en deputation, bestående
av ordförandena för Fredrika-Bremer-För-

Rygghållare

"Perfekt"

Den är
oumbärlig för
varje ung flicka
med anlag för
framåtlutande
gång.

Uppgifit ålder!

Pris pr st.
4.50.

Alla varor expedieras till landsorten mot postförskott + porto.

BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR

Riks 1726. Drottninggatan 57 Allm. 1410.
STOCKHOLM

FRU HEDENSKOGS

Privata Förlossningshem

TROLLHÄTTAN

Rikstel. 145

Prenumerera

Rösträtt för Kvinnor

å närmaste postanstalt.

Kr. 1.35 för år.

bundet och Sveriges folkskolläraryrkesför-
bund, fru Agda Montelius och fröken Ma-
ria Jönsson.

Framställningen är undertecknad av ne-
danstående ordförande eller styrelseledamö-
ter i resp. föreningar: Agda Montelius,
Fredrika-Bremer-Förbundet, Maria Jönsson,
Sveriges folkskolläraryrkesförbund, Sigrid
Netzel, Förbundet av Sveriges K. F. U. K.,
Anna Sterky, Socialdemokratiska kvinnor-
nas centralstyrelse, Ada Nilsson, Förening-
en Frisinnade kvinnor, Signe Bergman,
Landsföreningens för kvinnans politiska
rösträtt verkställade utskott, Hedvig Rin-
nander, Vita bandet, Eva Uppmark, Svenska
kvinnornas nationalförbund, Elisabeth
Frölich, Moderata kvinnoförbundet, Anna
Höjer, Föreningen Vaksamhet.

Organisationsarbetet inom Stock- holms F. K. P. R.

Sjunde distriktets arbetsutskott hade lör-
dagen den 13 januari sammanträde hos
distriktsledarinnan, fröken Anna Bengts-
son. Därvid beslöts inrätta en upplysnings-
byrå, fröken Engberg, Götgatan 105, till
vilken arbetsutskottets medlemmar såväl
som alla rösträttsintresserade inom distrik-
tets respektive rotar 12, 13, 25, 31, ha att
inkomma med förslag och önskemål, hur
man på ett praktiskt och effektivt sätt skall
kunna verka för upplysning och agitation
för den kvinnliga rösträtten inom nämnda
distrikt.

Så fort förslag ha inkommit, kallas till
förnyat sammanträde för att diskutera de-
ras praktiska genomförbarhet, varpå arbe-
tet fördelas på alla villiga krafter.

Stöd arbetet för kvinnans politiska
rösträtt genom att ingå som medlem i
närmaste rösträttsförening och genom
att prenumerera på Rösträtt för Kvin-
nor.

Rösträtt för Kvinnors

andra nummer för 1917 innehåller bl. a.:

Avslaget.
L. K. P. R:s framställning till regeringen om
rösträttsförslag till årets riksdag.
Statstanken och kvinnorna. Av fl. d:r Lydia Wahl-
ström.
Kvinnorösträtten på Island. Av Björg Blöndal.
L. K. P. R:s 14:de centralstyrelsemöte.
En intellektuell kosmopolit. Av N. K.

Stockholm 1917, Ivar Häggströms Boktryckeri A. B.